

باسمه تعالی
جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز ناحیه 1 کرج

امتحانات پایانی نوبت اول مجتمع آموزشی سلاله سال تحصیلی 1403-1404

نام و نام خانوادگی:	آزمون درس : ادبیات فارسی	نمره به عدد:
نام دبیر: محمودی	تاریخ آزمون: 1403/10/	نمره به حروف:
کلاس: دهم انسانی	مدت آزمون: 75 دقیقه	تعداد صفحات: 4 صفحه

ردیف	به سوالات با خودکار آبی یا مشکی پاسخ دهید.	بارم
------	--	------

قلمرو زبانی (7)

0/5	1	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف: در حضيض هم می‌توان عزیز بود. ب: رُقعه‌ای نوشتن و عذری خواستم.
0/5	2	با توجه به معنی داده شده، زیر واژه مناسب با معنی خط بکشید. الف: رشک بردن/ حال و روز کسی را آرزو داشتن (عداوت/ غبطه) ب: برآمدگی پشت پای اسب (کَلَه/ رعنا)
0/75	3	در عبارات داده شده، غلطهای املایی را مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: معلم که از مخمسه رسته بود. (-----) ب: خاست کزان ورطه قدم درکشد. (-----) ج: در مقابله‌ی لعیمی، کریمی کرد. (-----)
0/75	4	با توجه به معنی املائی درست کلمات را انتخاب کنید. الف: بدهی و دین (غرض/ قرض) ب: قوس زیر گردن/ چنبره‌ی گردن (آخوره/ آخره) ج: جانشین راستین (خلف صدق/ خلفِ سدق)
0/5	5	غلطهای املائی را در گزینه‌های زیر مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: خونت با خون بهایت حقیقت در یک تراز ایستاد/ و عظمت ضامن دوام جهان شد. ب: از بحر آن که در مقابله‌ی زشتی، آشتی کرد.
0/5	6	نوع حذف فعل را در عبارات زیر مشخص کنید. الف: سر و زر و دل و جان فدای آن یاری ب: هم وُصلت بُود، هم فُرقت.
0/5	7	الف: کاربرد معنایی پسوند -ک را در واژه‌ی دَمَک بنویسید. ب: معنای واژه‌ی مشخص شده را با کاربرد امروزی آن مقایسه کنید. «شوخ از خود باز کنیم»
0/5	8	نوع هسته و وابسته را در این گروه اسمی مشخص کنید. شاگرد وفادارِ حقیرت

9	با توجه به بیت به سوالات پاسخ دهید. «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی الف: نوع ضمیرهای متصل را در مصراع دوم بنویسید. ب: نقش دستوری واژه‌ی مشخص شده را در مصراع اول بنویسید. ج: بیت چند جمله دارد؟	0/75								
10	جدول را با حفظ شخص کامل کنید.	0/75								
<table><tr><td>فعل</td><td>امر</td><td>ساخت منفی</td><td>مضارع اخباری</td></tr><tr><td>رفته‌ام</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>			فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری	رفته‌ام			
فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری							
رفته‌ام										
11	نوع «را» را در این گزینه‌ها مشخص کنید. الف: معلم را عادت بود. ب: نقشه‌ی قالی را روی میز نهاد.	0/5								
12	واو عطف و ربط یا پیوندی را در گزینه‌های زیر بیابید. الف: ما را به رونگاری می‌نشانند و خود به نقطه‌چینی نقشه‌ی خود می‌نشست. ب: کلاس نقاشی دلخواه و روان بود.	0/5								
قلمرو ادبی (5)										
13	الف: ابیات زیر را کامل کنید. با یاد تو افتادم از یاد برفت آن‌ها چون عشق حرم باشد..... ب: مصرع بعدی «نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت» کدام گزینه است؟ الف: که علم کند به عالم شهدای کربلا را ب: متحیرم چه نامم شه مُلک لافتی را	0/75 0/25								
14	آرایه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف: مَثَلِ قرآن، مَثَلِ آب است روان. (تخلص / تشبیه) ب: نومیدی را در امید بسته دان و امید را نومیدی. (مجاز / تضاد) ج: گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد.(کنایه / ایهام)	0/75								
15	سه رُکن از ارکان تشبیه را در عبارت زیر بنویسید. «از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم.»	0/75								
16	مفهوم کنائی عبارت‌های زیر را بنویسید. الف: در آن دستی نازک داشت: ب: از تیر جورِتان ز تحمل سپر کنیم:	0/5								
17	در کدام گزینه آرایه‌ی حُسن تعلیل وجود دارد؟ الف: ما را سرِ باغ و بوستان نیست ج: وین بوم محنت از پی آن تا کند ب: درختان را دوست می‌دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند د: خداهش در همه حال از بلا ننگه دارد	0/25								

0/25	18	اشعار و متونیست که احساسات، عواطف شخصی، حالات عاشقانه و امید و آرزو را با زبانی نرم و لطیف بیان می‌کند.....
0/5	19	جناس و سجع را در عبارت زیر مشخص کنید. در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.
0/75	20	با دقت به سوالات پاسخ دهید. الف: پدر شعر نو فارسی بود و جلال آل احمد در «پیرمرد چشم ما بود» از او سخن می‌گوید. ----- ب: سفرنامه اثریست از..... و سهراب سپهری در کتاب..... بخشی از خاطره‌ی کلاس نقاشی‌اش را روایت می‌کند.
0/25	21	قالب شعر زیر را مشخص کنید و یک ویژگی آن را بنویسید. بر تالابی از خون خویش / در گذرگاه تاریخ ایستاده‌ای / با جامی از فرهنگ / و بشریت رهگذار را می‌آشامانی / هرکس را که تشنه‌ی شهادت است.
4	22	قلمرو فکری (8) ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید. (هر مورد 0/5 نمره دارد). الف: دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ب: برادران یوسف آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. پ: گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش ج: خَلَفِ صِدْقِ نِیَاکَانَ هِنرورِ خود بود. د: تویی رزاق هر پیدا و پنهان تویی خلاق هر دانا و نادان ذ: مردِ پارسی دست‌تنگ بود و وسعتی نداشت حال مرا مرمتی کند. ر: همه‌کس را به سزا حق‌شناس باش؛ خاصه قرابت خویش را. ز: لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند

0/25	23	بیت «صورت زیبای ظاهر هیچ نیست/ ای برادر سیرت زیبا بیار!» با کدام عبارت ارتباط معنایی دارد؟ الف: نیکوخوا هزار بار بهتر از نیکورو. ب: مملکت و نبوت، زیادت بر زیادت کرد. ج: به شدتی که از روزگار پیش آید نباید نالید. د: از بهر آنکه در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد.
1	24	درک و دریافت خود را از این عبارت که درباره‌ی نیما آمده، بنویسید. «هرچه بر او تنگ گرفتند، کمر بند خود را تنگ‌تر بست، تا دست آخر با حقارت زندگی‌ها مان اُخت شد.»
0/5	25	در بیت زیر هر یک از واژه‌های مشخص شده به چه مفهومی به کار رفته‌اند؟ <u>بادی</u> که در زمانه بسی شمع‌ها <u>بگشت</u> هم بر چراغدان شما نیز بگذرد
0/5	26	بیت «تا نگردي آشنا زين پرده رمزي نشنوي / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش» اشاره به چه صفتی دارد؟ الف: رازداری ب: بخشش ج: عداوت و دشمنی د: نیکی کردن
0/5	27	چرا ناصر خسرو دعوت وزیر را نپذیرفت؟
0/25	28	در درس روان‌خوانی «دیوار» بناً نماد چه کسانی است؟
0/5	29	حدیث «حاسبوا قبل ان تحاسبوا» با کدام یک از این گزینه‌ها قرابت معنایی دارد؟ الف: و اندر همه کاری داد از خویشان بده! ب: به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار!
0/5	30	در این دو عبارت نویسنده بر کدام ویژگی‌های اخلاقی تأکید می‌کند؟ الف: «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن!» ب: «گندم‌نمای جو فروش مباش!»
20	 با آرزوی سلامتی و شادکامی 	

باسمه تعالی
جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز ناحیه 1 کرج

امتحانات پایانی نوبت اول مجتمع آموزشی سلاله سال تحصیلی 1403-1404

نام و نام خانوادگی:	آزمون درس : ادبیات فارسی	نمره به عدد:
نام دبیر: محمودی	تاریخ آزمون: 1403/10	نمره به حروف:
کلاس: دهم انسانی	مدت آزمون: 75 دقیقه	تعداد صفحات: 4 صفحه

قلمرو زبانی (7)

0/5	1	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف: در حضيض هم می‌توان عزیز بود. جا و مکان پست ب: رُقعه‌ای نوشتن و عذری خواستم. نامه / یادداشت
0/5	2	با توجه به معنی داده شده، زیر واژه مناسب با معنی خط بکشید. الف: رشک بردن / حال و روز کسی را آرزو داشتن (عداوت / غبطه) ب: برآمدگی پشت پای اسب (کَلَه / رعنا)
0/75	3	در عبارات داده شده، غلطهای املائی را مشخص کرده و شکل صحیح آن‌را بنویسید. الف: معلم که از مخمسه رسته بود. (مخمسه -----) ب: خاست کزان ورطه قدم درکشد. (خواست ----) ج: در مقابله‌ی لعیمی، کریمی کرد. (لئیمی ----)
0/75	4	با توجه به معنی املائی درست کلمات را انتخاب کنید. الف: بدهی و دین (غرض / قرض) ب: قوس زیر گردن / چنبره‌ی گردن (آخوره / آخَره) ج: جانشینِ راستین (خلفِ صدق / خلفِ صدق)
0/5	5	غلطهای املائی را در گزینه‌های زیر مشخص کرده و شکل صحیح آن را بنویسید. الف: خونت با خون‌بهایت حقیقت در یک تراز ایستاد / و عظمت ضامن دوام جهان شد. عزمت ب: از بحر آن که در مقابله‌ی زشتی، آشتی کرد. بهر
0/5	6	نوع حذف فعل را در عبارات زیر مشخص کنید. الف: سر و زر و دل و جان فدای آن یاری باشد / معنایی ب: هم وُصلت بُود، هم فُرقت. بُود / لفظی
0/5	7	الف: کاربرد معنایی پسوند - ک در واژه‌ی دَمَک را بنویسید. لحظه‌ای کوتاه / چند لحظه ب: معنای واژه‌ی مشخص شده را با کاربرد امروزی آن مقایسه کنید. «شوخ از خود باز کنیم» پاک کنیم
0/5	8	نوع هسته و وابسته را در این گروه اسمی مشخص کنید. شاگرد وفادارِ حقیرت شاگرد هسته وفادار صفت وابسته

0/75	9	با توجه به بیت به سوالات پاسخ دهید. «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی الف: نوع ضمیرهای متصل را در مصراع دوم بنویسید. ش به او بگو/ متممی ب: نقش دستوری واژه‌ی مشخص شده را در مصراع اول بنویسید. دل من را / مفعول ج: بیت چند جمله دارد؟ 4 جمله								
0/75	10	جدول را با حفظ شخص کامل کنید. <table><tr><td>فعل</td><td>امر</td><td>ساخت منفی</td><td>مضارع اخباری</td></tr><tr><td>رفته‌ام</td><td>برو</td><td>نرفته‌ام</td><td>می‌روم</td></tr></table>	فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری	رفته‌ام	برو	نرفته‌ام	می‌روم
فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری							
رفته‌ام	برو	نرفته‌ام	می‌روم							
0/5	11	نوع «را» را در این گزینه‌ها مشخص کنید. الف: معلم را عادت بود. فک اضافه ب: نقشه‌ی قالی را روی میز نهاد. مفعولی								
0/5	12	واو عطف و ربط یا پیوندی را در گزینه‌های زیر بیابید. الف: ما را به رونگاری می‌نشانند و خود به نقطه‌چینی نقشه‌ی خود می‌نشست. واو ربط ب: کلاس نقاشی دلخواه و روان بود. واو عطف								
0/75	13	قلمرو ادبی (5) الف: ابیات زیر را کامل کنید. ... گه نعره زدی بلبل گه جامه دریدی گل با یاد تو افتادم از یاد برفت آن‌ها چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها ب: مصرع بعدی «نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت» کدام گزینه است؟ الف: که علم کند به عالم شهدای کربلا را ب: متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را								
0/75	14	آرایه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف: مَثَلِ قرآن، مَثَلِ آب است روان. (تخلص / تشبیه) ب: نومیدی را در امید بسته دان و امید را نومیدی. (مجاز/ تضاد) ج: گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد. (کنایه/ ایهام)								
0/75	15	سه رُکن از ارکان تشبیه را در عبارت زیر بنویسید. «از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم.» 1. وجه شبه 2. دیوانگان: مشبه به 3. مانده: ادات								
0/5	16	مفهوم کنائی عبارت‌های زیر را بنویسید. الف: در آن دستی نازک داشت: مهارت داشت ب: بر تیر جورِتان ز تحمل سپر کنیم: مقاومت کردن								
0/25	17	در کدام گزینه آرایه‌ی حُسن تعلیل وجود دارد؟ الف: ما را سرِ باغ و بوستان نیست ج: وین بوم محنت از پی آن تا کند *ب: درختان را دوست می‌دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند د: خدای در همه حال از بلا نکه دارد								

0/25	18	اشعار و متونی ست که احساسات، عواطف شخصی، حالات عاشقانه و امید و آرزو را با زبانی نرم و لطیف بیان می‌کند.ادبیات غنایی.....
0/5	19	جناس و سجع را در عبارت زیر مشخص کنید. بدایت و نهایت: سجع / چاه و گاه: جناس در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.
0/75	20	با دقت به سوالات پاسخ دهید. الف: پدر شعر نو فارسی بود و جلال آل احمد در «پیرمرد چشم ما بود» از او سخن می‌گوید. —نیما یوشیج— ب: سفرنامه اثری ست از.....ناصر خسرو.....و سهراب سپهری در کتاب.....اتاق آبی.....بخشی از خاطره‌ی کلاس نقاشی‌اش را روایت می‌کند.
0/25	21	قالب شعر زیر را مشخص کنید و یک ویژگی آن را بنویسید. بر تالابی از خون خویش / در گذرگاه تاریخ ایستاده‌ای / با جامی از فرهنگ / و بشریت رهگذار را می‌آشامانی / هرکس را که تشنه‌ی شهادت است. شعر سپید/ آهنگ دارد اما وزن عروضی ندارد
4	22	قلمرو فکری (8) ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید. (هر مورد 0/5 نمره دارد). الف: دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشت‌ها به دو دست دعا نگه دارد ای انسان جوری زندگی کن که اگر دچار خطا شدی، فرشته تو را با دعای خود از بلایا حفظ کند. ب: برادران یوسف آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. برادران یوسف نسبت به او قصد فریب و حيله و دشمنی داشتند. پ: گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش گفتم این شر انسانیت نیست که پرندگان خدا را ستایش کنند و من سکوت کنم. ج: خَلَفِ صِدْقِ نیاکانِ هنرورِ خود بود. جانشین شایسته‌ای برای اجداد هنرمندش بود. د: تویی رزاق هر پیدا و پنهان تویی خلاق هر دانا و نادان خدایا تو روزی‌دهنده‌ی هر موجود آشکار و پنهانی هستی و تو آفریننده‌ی همه‌ی موجوداتی. ذ: مردِ پارسی دست‌تنگ بود و وسعتی نداشت حال مرا مرمتی کند. مرد اهل فارسی تهیدست بود و توانایی مالی نداشت که به حال من رسیدگی کند. ر: همه‌کس را به سزا حق‌شناس باش؛ خاصه قرابت خویش را. آن‌طور که شایسته است سپاسگزار همه باشد به‌ویژه خویشاوندانت. ز: لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند اما چنان مدهوش و ساکت شد و با همه‌ی شیرین‌سخنی‌اش شنوای صدای دریا شد.
0/25	23	بیت «صورت زیبای ظاهر هیچ نیست/ ای برادر سیرت زیبا بیار!» با کدام عبارت ارتباط معنایی دارد؟ *الف: نیکوخوا هزار بار بهتر از نیکورو. ب: مملکت و نبوت، زیادت بر زیادت کرد. ج: به شدتی که از روزگار پیش آید نباید نالید. د: از بهر آنکه در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد.

1	24	درک و دریافت خود را از این عبارت که درباره‌ی نیما آمده، بنویسید. «هرچه بر او تنگ گرفتند، کمر بند خود را تنگ‌تر بست، تا دست آخر با حقارت زندگی‌ها مان اُخت شد.» هرچه به نیما سخت گرفتند تحمل او بیشتر شد تا سرانجام با کوچکی و سطحی بودن زندگی ما کنار آمد.
0/5	25	در بیت زیر هر یک از واژه‌های مشخص شده به چه مفهومی به کار رفته‌اند؟ بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بگشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد باد استعاره از مرگ / خاموش کرد.
0/5	26	بیت «تا نگردي آشنا زين پرده رمزي نشنوي / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش» اشاره به چه صفتی دارد؟ الف: رازداری ب: بخشش ج: عداوت و دشمنی د: نیکی کردن
0/5	27	چرا ناصر خسرو دعوت وزیر را نپذیرفت؟ نگران بود به خاطر ظاهر آشفته‌اش او را گدا تصور کنند.
0/25	28	در درس روان‌خوانی «دیوار» بناً نماد چه کسانی است؟ نماد کسانی که مرزها و فاصله‌ها را ایجاد می‌کنند.
0/5	29	حدیث «حاسبوا قبل ان تحاسبوا» با کدام یک از این گزینه‌ها قرابت معنایی دارد؟ الف: و اندر همه کاری داد از خویشان بده! ب: به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار!
0/5	30	در این دو عبارت نویسنده بر کدام ویژگی‌های اخلاقی تأکید می‌کند؟ الف: «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن!» خویشان‌داری ب: «گندم‌نمای جو فروش مباش!» پرهیز از دورویی
20	با آرزوی سلامتی و شادکامی	